

TAVASZOLÁS

Nagy
mese- és játékkönyv

Megyeri Annamária
illusztrációival

SÜTÉS-FŐZÉS
BARKÁCSOLÁS
KERTÉSZKEDÉS

MÓRA

TAVASZOLÁS

Nagy mese- és játékkönyv

Szerkesztette:
Lovász Andrea
Megyeri Annamária

Megyeri Annamária
illusztrációival

Mit találsz a könyvben?

Annyi minden történik tavasszal, hogy felsorolni is nehéz lenne!
Ahogyan ebben a könyvben is sok mindent találhatsz:

- Tavaszi meséket és verseket
- Népi gyerekmondókákat
- Találós kérdéseket
- Jeles napokról szóló leírásokat
- Közösen játszható játékokat
- A tudatos jelenlétre ösztönző feladatokat
- Olvasási javaslatokat
- Kirándulási ötleteket
- Kertészeti, a természeti környezettel kapcsolatos tudnivalókat, érdekességeket
- Kézműves ötleteket:

ALKOSS – ezek barkácsolós játékok

KERT – ezek a kertben, a természetben megvalósítható tevékenységek

SÜSSÜNK – könnyen elkészíthető sütemények receptjei

FŐZZÜNK – könnyen elkészíthető ételek, italok receptjei

FONTOS!

Ha úgy érzed, mindig kérd egy felnőtt segítségét!

ÉBRESZTŐ

Zelk Zoltán

Négy vándor

A világ végétől kilenc lépésnyire, de az is lehet, hogy tízre, volt egy hegy. A hegy mögött egy icipici patakocska folydogált, amiben mákszem nagyságú halak játszadoztak, s olyan kicsi békák ugráltak a partján, hogy csak a szél és a falevelek látták őket.

A hegy se volt valami óriási, a verebek gyalogláb másztak át rajta, s mikor a túl-só felére értek, még akkor is kedvük volt ugrándozni. Nem lehetett nagyobb, mint egy jókora kavics. De igazi hegy volt, s igazi volt az a cérnaszálnyi ösvény is, ami a hegytől az erdőig vezetett.

Ez az erdő már nem volt olyan kicsi, mint az ösvény, a hegy s a patak; akkora lehetett, mint mifelénk az erdők.

Vidám élet volt az erdőben, de legvidámabban négy testvér élt, akiknek az erdő közepén volt a házuk. A négy testvér neve: Tavasz, Nyár, Ősz, Tél.

Azt elfelejtettem megmondani, hogy mindez a világ elején volt így, a világ elejétől is csak tíz évig és három napig. Mert tíz esztendő és három nap múltán a négy testvér összeveszett. Azt hiszem, azon veszték össze, hogy melyik madár tud nagyobbat ugrani: a veréb vagy a rigó? A Tavasz és a Nyár azt mondta, hogy a veréb; az Ősz és a Tél azt mondta, hogy a rigó. Hiába kérdezték a lepkéket, az ösvényt meg az icipici kis patakot, egyik sem tudta megmondani, melyiknek van igaza. Így történt aztán, hogy a Tavasz így szólt testvéreihez:

– Ezen mi elveszekednénk a világ végéig. Én hát inkább elmegyek közületek. – Ezzel aztán el is indult, át a kis ösvényen, át a kavics nagyságú hegyen és az icipici patakon, míg csak a világ közepére nem ért. Beletellett vagy három hónap, amíg visszajött az erdőbe.

Akkor aztán eldicsekedett testvéreinek, hogy mennyire örültek neki az emberek. Mindenki azt mondta, hogy a Tavasz a legszebb a világon. Ezt bizony nem hagyta a Nyár. Ő is útra kelt, s ő is dicsekedve tért vissza:

– Énhozzám bizony így szóltak az emberek: te vagy a legjobb, te vagy a legkedvesebb! Te érlelted meg a búzáinkat, hogy lisztet őrölhessünk belőle, hogy kenyeret süthessünk a lisztből...

„Hát, ha így van, én is útra kelek” – gondolta az Ősz. S nem is gondolta kétszer, túl volt már az erdőn, hegyen, patakon. Aztán, mikor visszatért, így szólt:

– Láttatok volna, hogy örültek nekem az emberek! Nem is csoda, mert teli tarisznyával mentem közéjük, vittem nekik szőlőt, diót, almát, körtét.

A Tél se hagyta magát, ő is útnak indult, szaladtak előtte a szelek, hogy hírül vigyék érkezését. Visszafelé is pajtásaival, a szelekkel jött, s álló nap arról mesélt, mennyire örültek a gyerekek a hónak és a jégnek, s mennyi ágot tördelt az erdőkben, hogy legyen mivel fűteniök a szegényeknek.

Álló napig ezt mesélte, de már csak ketten hallgatták, a Nyár és az Ősz, mert a Tavasz közben újra útra kelt, s azóta is így vándorolnak, mióta világ a világ.

**Percekből órák, órákból napok,
napokból hetek, hónapok, évek
lesznek – az évkerék közben körbe-körbe
forog: a tavasz után jön a nyár, az ősz, a tél,
aztán megint a tavasz...**

Nálunk a tavasz kezdete a naptárban március 1., de a csillagászatnak nevezett tavasz csak később, március 20-án, a tavaszi napéjegyenlőségkor kezdődik, vagyis akkor, amikor egyforma hosszú a nappal és az éjszaka. Ettől fogva egyre hosszabbak a nappalok, az éjszakák pedig egyre rövidülnek. Így folytatódik ez egészen június 21-ig: aznap lesz a leghosszabb a nappal, és a legrövidebb az éjszaka – véget ér a tavasz, kezdődik a nyár!

Gondold végig,
mi volt a legjobb a
télben! Az ünnepek?
Az ajándékok? Vagy az igazi,
nagy hóhullás? Esetleg egy
forró csoki a hidegről
bejőve? Idézz fel
színeket, illatokat,
hangulatokat!

Ha szeretnéd nyomon követni, hogy éppen hol áll az évkerék, készíthetsz egyet te is magadnak! Ehhez csak egy erősebb kartonlapra, színes ceruzákra, ollóra és egy jancsiszögre lesz szükséged.

Oszd fel négy egyenlő részre a korongot, díszítsd az évszakokat kedved szerint, majd a korong közepébe rögzítsd a kartonpapírból kivágott mutatót!

Nézd, így, ahogyan a rajzon látod!

*Süss fel nap,
süss fel, nap,
kertek alatt a kis bárány
majd megfagy.*

*Kerek egy ég alatt kerek egy
Istenfa, kerek Istenfának szép
tizenkét ága, szép tizenkét ágán
ötvenkét virága, ötvenkét virágján
három aranyalma...
Mi az?*

1 év, 12 hónap, 52 hét és 3 ünnep:
karácsony, húsvét, pünkösd

Kányádi Sándor

Csikorgó, a fagykirály

Csikorgó, a fagykirály nagyon szigorú uralkodó lehetett a maga idejében. Átkozták is eleget az alattvalói. Egy darabig még örültek is neki, kivált a szűcsök s a csizmadíák, mert úgy ellátta őket munkával, hogy ki sem látszottak belőle. Örültek a gyerekek is persze, mert kedvükre szánkázhattak, korcsolyázhattak a ropogós havon s a fényes jégen. De hát nemcsak szűcsökből, vargákból áll a világ, nemcsak szánkázásból, csúszkálásból az élet. Elkezdtek gondolkodni az alattvalók, hogy Csikorgó uralmának miképpen vethetnének véget.

Fújták a körmüket erősen, s toporogtak. De hiába. Fűtöttek, pipáltak. De csak nem akart vége lenni fagykirály rettentő uralmának.

– Üzeni kéne a fecskéknek – vélte egy bölcs öreg, aki még emlékezetében tartotta a fecskéket. – A fecskék jóban vannak a nappal, ha megjöhetnek, a napot is elhoznák magukkal.

Hogy s hogy nem, sikerült is üzeni a fecskéknek. El is jött nemsokára egy vilás farkú, fecsegő madárka. Cikázott erre-arra a befagyott folyók, tavak felett. De majdnem rossz vége lett a kirándulásnak. Alighogy rálibbent a zúzmarás telefondrótra, dermedten földre koppant. Még szerencse, hogy valaki kézbe kapta, s a markában életre melengette.

– Egy fecske nem csinál tavaszt – csikorogta Fagykirály kárörvendve. S olyan fagyot lehelt a környékre, hogy még a farkasok is üvöltöttek kínjukban. (Innen származik az a mondás a farkasordító hidegről.)

– Nem bizony, egy fecske nem csinál tavaszt – szomorodtak el a vacogó, topogó, körmüket fújó alattvalók.

– Nem is csinálhat, mert túl alacsonyan száll – mondta egy másik öreg. – Olyan követ kellene, aki nemcsak fecseg-ficseg, rovarásztat, de ereje, hatalma van a dalának. S van bátorsága átfúrni magát a jeges felhőkön, föl a naphoz.

– Azt mondom én – folytatta a bölcs –, szerezzünk egy pacsirtát.

– Ugyan már, az még a fecskénél is kisebb! – vetette ellen az az öreg, aki fecskéért üzent volt.

– Többet ér az egy sereg fecskénél. Majd meglátjátok.

Mit volt mit tenni, beleegyeztek.

– Jöjjön a pacsirta.

Meg is érkezett nemsokára. S azon nyomban föl is parittyázta magát a magasba. Visszhangzott énekétől a jeges égbolt. És meg is repedt egy tenyérnyi helyen. A résen meg besütött a napsugár.

Megszepent erre Csikorgó, a fagykirály. Próbálta betömni a rést, de hiába. Viszszacsurgott a tömés a nyakába. S a lába alatt meg elkezdett kásásodni a hó, ripegett-ropogott a tavak, patakok, folyók hátán a jég. Csermelyek cincogtak, jégcsapok, csatornák csordultak. Csikorgó meg szedte az irháját, s inalt a dombok-hegyek, a havasok irányába.

Ott ül a magas bérceken örökös számkivetésben, s csak akkor látogat el régi birodalmába, amikor a pacsirta szabadságra megy. Olyankor aztán hetvenkedik, legénykedik, gorombáskodik, kitombolja magát, de már közel sem olyan kegyetlen, mint annak előtte. Rá sem hederít senki. Még örülnek is neki. Kivált a szűcsök s a csizmadiák, no meg a gyerekek is. Mosolyogva fújják a körmüket, mert tudják, hogy a pacsirta jövetelének már a hírére is Csikorgó szedi a sátorfáját, mert irtózik a magas kék égtől, de kiváltképp a pacsirta gyönyörű énekétől.

Süss fel, nap,
süss fel, nap,
Isten napocskája,
kertek alatt kislibáim
megfagynak.
Süss ki, meleg, ház alá,
bújj be, hideg, föld alá!

Katicabogárka,
menj fel az égbe,
mondd meg az Istenkének,
nyissa ki a meleget,
zárja be a hideget!

Március, április, május –

ezek a tavaszi hónapok. Ha sokat
mondogatod, olyan, mint egy igazi
mondóka. Tudnál neki folytatást
írni? Valami ilyesmit. Vagy jobbat:

*Március, április, május –
a tavasz valódi május!*

Összesen 92 tavaszi nap! Ebbe mennyi minden belefér! Rügyek, virágok, ünnepek: nőnap, nemzeti ünnep, húsvét, locsolkodás, bolondok napja, majális, anyák napja, pünkösöd és tavaszárónak gyereknapi!

Jelöljétek meg egy naptárban ezeket a tavaszi ünnepeket! Tavasszal van a születésnapod vagy a névnapod? Ezeket a napokat is díszítsd ki a naptárban!

őszapó

cinege

csuszka

**Sok madár itthon tel,
nem utazik melegebb vidékekre.**

Nézd, például velük találkozhatasz télen! Néhányan a madáretetők körül is szívesen sürgölődnek: barátcinege, búbos pacsirta, csuszka, jégmadár, kárókatona, meggyvágó, őszapó, szarka, vízirigó, zöldike, zöld küllő, balkáni gerle, barkóscinege, citromsármány, dolmányos varjú, fekete harkály, kék cinege, kenderike, léprigó, mezei veréb, réti sas, túzok, uhu.

fekete rigó

An illustration of a garden scene. On the left, a large, dark brown tree trunk and its branches are visible. A small bird with a brown head and back, a black face, and a blue beak is perched on a branch. A smaller bird with a yellow belly and dark wings is flying in the center. The background features stylized green pine branches and red berry branches at the bottom. A large purple circle is positioned in the lower center, containing text.

**Neked is lehet madárbarát kerted!
Vagy erkélyed! Vagy ablakpárkányod!**

Mit kell ehhez tenned?

A legfontosabb az, hogy teremts minél változatosabb élőhelyet a madaraknak: legyen benne sokféle növény, bokros részek, bogyós termésű növények. Az avart hagyd meg nekik, és persze ne használj vegyszereket!

Gondold végig, mit vársz a legjobban a tavaszban! Minek örülsz a legjobban? Akár készíthetsz egy listát is!